

ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОЇ ТІЛЕСНОСТІ

Доповідачі: Ашурбекова В.А., студентка гр. ЛС-003

Виросткова А.В., студентка гр. ЛС-003

Науковий керівник: Возний А.П., доцент кафедри фізичного виховання і спорту

Людина, як відомо, - це найскладніша саморегулююча біосоціальна функціональна система, що виникла в результаті тривалого синтезу різних природно-культурних систем, що еволюціонували і розвивалися в родовому досвіді усіх попередніх поколінь людей. Людину можна вважати організаційною вершиною всіх систем, генетичним соціокультурним "спадкоємцем" яких вона є. Її організм складається з величезної безлічі функціональних підсистем, органів і тканин які представляють собою комбінації різних за будовою і функціями клітин з величезним числом їх спеціалізованих різноманіть. Кожна людина є щось абсолютно нове в світі, новий елемент в природі.

Проблеми, так чи інакше пов'язані з людським тілом, впродовж історичних епох розроблялися в різних сферах. Якщо дивитись на вивчення феномену людської тілесності в сучасній науці можна діяти висновку, що є потреба у переосмисленні цього питання. Людина розглядається як багаторівнева, саморозвиваюча і самоорганізуюча біосоціокультурна система.

В історії філософії можна виділити чотири основних типологічних підходи до проблеми людської тілесності. Одна з думок про підхід пов'язана з поданням про первинність тіла по відношенню до душі, тобто тіло служить фундаментом людської психіки. При цьому тіло розглядається як просте вмістилище духу, яке «облагоджує» тіло і дозволяє людині відрізнятись від тварин. Інший підхід до проблеми тілесності пов'язаний з поданням про дуалізм душі і тіла; і тіло і душа не володіють статусом повної суверенності, первинності або автономності. Тіло одухотворене, а душа тілесна. Інакше, тіло і душа - це взаємопов'язані початки єдиної людської істоти, єдиної людської цілісності.

В системі багатofакторних детермінат і способів прояву живих сил організму жоден з факторів не є самодостатнім, пріоритетним, домінуючим.

Сила духовності повинна бути органічно поєднана із силою тілесності і складати синерго-гармонійний синтез сил динамічної рівноваги живого в людському організмі.

Але різноманіття і системна цілісність живих сил людської тілесності розпадається як «ціле» на складові і органічно взаємодіючі її частини, такі як природна, поведінкова активність тіла, психологічна адаптивність, психологічна сила, сила соціальної комунікації і творчої активності.

Духовна сила тілесності, в якій живі сили організму поєднуються з ідеальними силами та прагненнями зі спритністю, хитрістю, волею до досягнення мети, цілеспрямованою фізичними та біопсихологічними, фізико-культурними соціокультурними навичками

В.І. Вернадський вважав, що, розвиваючи і вдосконалюючи всі сфери своєї діяльності, людина впливає на всі оболонки біосфери, змінюючи їх. Таким чином, п'ять видів тіл взаємодіють і впливають одне на одного, а чотири з них - родина, організація, держава, ноосфера - самим безпосереднім чином впливають на тілесність.

Дослідження феномену тілесності ми можемо знайти у працях Бенедикта Спінози, Рене Декарта, М. Мерло-Понті.

Б. Спіноза дає принципово нове тлумачення сутності людського тіла в аспекті його множинності, тобто єдиного тіла, що складається з безлічі тіл, по-друге, в аспекті діалектичної і взаємозв'язку "внутрішнього" і "зовнішнього" стосовно тіла людського індивіда.

Р. Декарт намагався пояснити всі основні функції живого організму. Сьогодні добре відомо, наскільки істотно він розширив кордони в самому розумінні методів і сфери застосування фізики до пізнання біологічних закономірностей людського організму.

Декарт, крім відомих його власних відкриттів, мав намір «пояснити механізм нашого тіла так, щоб у нас було так само мало підстав відносити до душі рух, не пов'язаний з волею, як мало в нас підстав вважати, що у годинника є душа, яка змушує його показувати час».

У працях Декарта-Лейбніца-Спінози був розвинений принцип нового підходу до розуміння живих сил людського організму в еволюції і різноманітті зв'язків людської тілесності з універсумом інших тіл, субстанцій та сил різної природи.

На сучасному етапі значний внесок у вивчення людської тілесності вносить культура спорту. Значний проміжок часу філософських класичних шкіл ігнорували спорт, вважаючи його занадто несуттєвим для їх інтелектуального пошуку істини. Сформований розрив між філософією та наукою про фізичну культуру

і спорт, який продовжувався і в радянської часи, був обумовлений політичною ідеологією та її войовничою нетерпимістю до всякого роду інакомислення. Тому в цей час сам термін «філософія спорту» був неприйнятний, оскільки він зародився в західноєвропейській культурі, а отже - носив тавро «буржуазної ідеології».

Тому філософія спорту не тільки була не затребуваною, а в окремих випадках і шкідливою для здійснення поставленого завдання, оскільки могла внести певний ідеологічний дисонанс.

Наука фізичного виховання і спорту нині бурхливо розвивається і нагромадила величезний емпіричний і теоретичний матеріал, що говорить в тому числі і про міцність тих вихідних світоглядних принципів, на яких вона ґрунтується.

За численними, поглибленими і різнобічними науковими дослідженнями фізичної (фізіологічної, біологічної, біохімічної, біомеханічної і т.д.) природи людини, її здібностей навичок та вмінь, наявних потенційних та резервних можливостей все ж залишається таємничою сутністю, непізнаною демонічною силою в світі.

Філософія спорту покликана у своєму єднанні відкрити завісу цієї таємничості.

Спорт як гра привідкриває завісу таємничої сутності душі, оскільки вона перетворює своє тіло в незвичні і незвичайні для нього ролі.

Спорт декомпенсується, як і інші види мистецтва «включеність» людини в загальноколективістський культурно-історичний творчий процес, створює ілюзію причетності в ньому. Спостерігаючий за спортивним видовищем таким чином, співпереживає успіх і поразку виступаючих в змаганнях учасників.

Отже, постановка проблеми про сутність живої сили найбільш виразно була здійснена в кантівській філософії.

Проте, організм людини не зводиться до його тілесності. Він містить у собі не тільки фізіологічні «частини», такі як душа, тіло, розум. Саме вони втілюють у собі безліч якісно різних сфер і способів прояву живих сил людського організму.

Життєва сила організму є функція часу.

Людська тілесність лежить в основі будь-якого виду людської діяльності, отже, вона необхідно виступає як конструюючий компонент, як базовий шар у формуванні та вимірюванні її сутнісних сил.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Спірін А.Д. Загальний курс філософії. - Іркутськ: Изд-во ВГУ, 1995, С. 204.
2. Вяземський Ю.П., Єршов П.М., Симонов П.В. Походження духовності. М., 1989.
3. Красва О.Л. Діалектика потенціалу людини. - М.-Н. Новгород: Нижегородов. держ. с / х. академія, 1999, С. 32.
4. Стьопін В.С. Філософія та образи майбутнього // Питання філософії, 1994, № 6, С. 10.

Науково-теоретична конференція викладачів, аспірантів, співробітників та студентів кафедри фізичного виховання і спорту : тези доповідей, м. Суми, 25 квітня 2013 р. / Відп. за вип. А.Є. Шепелєв. - Суми : СумДУ, 2013. - С. 7-10.